

Inspiratiegids Duurzame Stedelijke Logistiek Verbinden en verduurzamen

**GREEN
DEAL**

DUURZAME
STEDELIJKE
LOGISTIEK

- Manieren om jouw logistiek efficiënter en duurzamer te maken
- Inspiratie: deelnemers van de Green Deal aan het woord
- Aanbevelingen voor de Vlaamse overheid
- Tips, tricks, obstakels en oplossingen

 Koning
Boudewijnstichting
Samen werken aan een betere samenleving

THE
SHIFT

Januari 2023

Inspiratiegids Duurzame Stedelijke Logistiek

Een uitgave van de Koning Boudewijnstichting, Brederodestraat 21, 1000 Brussel

Auteurs

Marie Desrousseaux, Bart Dumoulin en Rense Verweerden

Coördinatie voor de Koning Boudewijnstichting

Anneke Ernon & Elise Gabriels

Eindredactie

Rense Verweerden

Vormgeving

Geert Jespers

Wettelijk depotnummer

D/2893/2022/35

Referentie

3895

Deze uitgave kan (gratis) gedownload worden op de website www.kbs-frb.be en www.bondbeterleefmilieu.be

v17/2/2023

We kunnen niet zonder stedelijke logistiek. Steden met winkels, werven, kantoorgebouwen en bewoners moeten bevoorrad worden met tal van goederen. Maar stedelijke logistiek heeft ook een grote impact op de leefbaarheid in onze steden. Het vervoer van goederen in en uit de stad brengt een grote uitstoot van CO₂, fijnstof en stikstof met zich mee. Bovendien zorgen deze vervoersstromen ook voor files, ruimtebeslag, geluidsoverlast en onveilige verkeerssituaties.

Om dat te veranderen, staken verschillende organisaties de hoofden bij elkaar en ontstond de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek. Vijf jaar later zijn we met 50 bedrijven, steden en sociale organisaties die met straffe acties bijdragen aan emissievrije stedelijke logistiek.

In deze publicatie staan de ervaringen van de deelnemers aan de Green Deal centraal: de organisaties, lokale besturen en bedrijven zelf. We laten hen aan het woord: waarom zetten zij zich in voor duurzamere logistiek? Waarom namen ze deel aan de Green Deal en wat hebben ze daaruit geleerd? Welke tips hebben ze voor anderen en welke samenwerkingen zijn er ontstaan? De diversiteit aan acties maakt duidelijk dat de transitie richting duurzame stedelijke logistiek op verschillende vlakken gevoerd moet worden en dat er geen 'silver bullet' is. De weg naar emissievrije stadsdistributie kent ook verschillende obstakels en uitdagingen. Samen met de deelnemers benoemen we de voornaamste uitdagingen en koppelen daar meteen mogelijke oplossingen aan. Met sterke aanbevelingen, vragen we de Vlaamse overheid om een ambitieus wettelijk kader.

Met deze publicatie willen we bedrijven, organisaties, steden en de regionale overheid inspireren en ondersteunen om aan de slag te gaan rond emissievrije stadsdistributie. Dit om bij te dragen aan een verbetering van de leefbaarheid in onze steden en gemeenten.

Tot slot willen we als initiatiefnemers de opstartende organisaties bedanken voor hun ondersteuning om van deze Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek een succes te maken: VIL, VUB Mobilise, VVSG, Bond Beter Leefmilieu en de Vlaamse Overheid (Departement Omgeving & Departement MOW, VMM).

Anneke Ernon

Projectcoördinator Klimaat,
Circulaire economie &
Mentale gezondheid

**Koning Boudewijn
Stichting**

Bart Corijn

Change Facilitator
The Shift

Bart Dumoulin

Coördinator Green Deal
Duurzame Stedelijke
Logistiek

Bond Beter Leefmilieu

INHOUDSTAFEL

Voorwoord	3
Fact sheet Stedelijke Logistiek	6
Wat is de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek?	8
Fact sheet Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek?	10
Duurzame logistiek: 10x anders	12
Logistieke dienstverlener: Cargo Velo	13
Logistieke dienstverlener: VPD Transport & Logistics	14
Retailer: Colruyt	15
Retailer: Telenet	16
Lokaal bestuur: Stad Gent	17
Lokaal bestuur: Stad Mechelen	18
Samenwerking: UGent	20
Maatwerkbedrijf: Werkmaat	21
Onderneming voor lokale diensteneconomie: Steunpunt Welzijn	22
Samenwerking: vzw Bicykel	24
Duurzame stedelijke logistiek: iets voor jou?	25
Seminar zero-emissie stadslogistiek	25
De opmerkelijke samenwerking tussen Proximus en L'Oréal	26
Tips voor duurzame acties	28
Uitgelicht: hoe overwin je obstakels?	30
Aanbevelingen voor de Vlaamse overheid	32
Alle deelnemende partijen aan de Green Deal	33
Meer weten?	34

"Verduurzaming van logistiek gaat over 4 pijlers: vermijden, verschuiven, verschonen en verbinden."

FACT SHEET STEDELIJKE LOGISTIEK

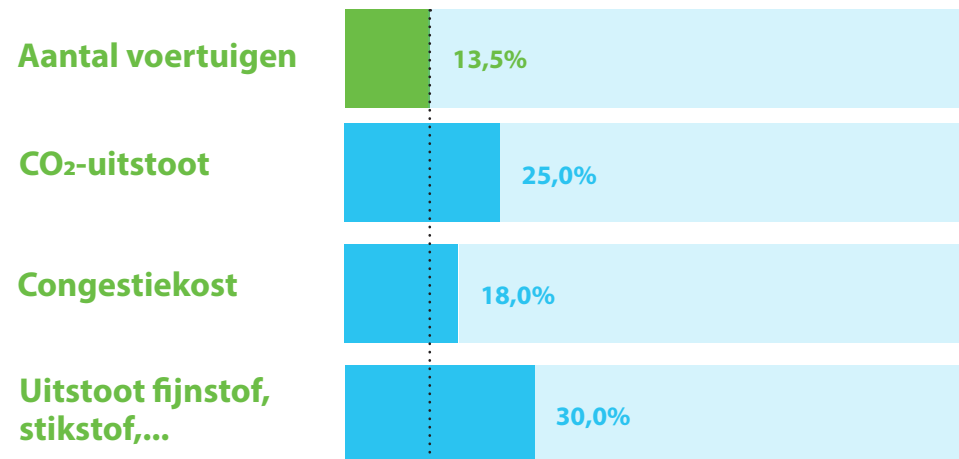
Wat is stedelijke logistiek?

Alle goederenvervoer met oorsprong of bestemming in de stad, zowel van of naar de ondernemers en publieke instellingen als naar de consument. Naast transport zijn ook andere logistieke activiteiten belangrijk, zoals laden, lossen, consolideren en toegevoegde waarde activiteiten.

Stadslogistiek veroorzaakt ...

Last mile transport - externe effecten

Bron: Verlinde, 2020

Last mile

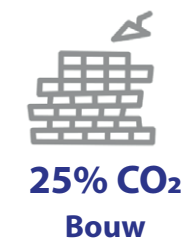
Last mile is verantwoordelijk voor 28% van alle transportkosten van een product

Bron: Verlinde, 2020

3 belangrijkste sectoren binnen een stadscentrum

Bron: Topsector Logistiek

Totale CO₂-emissies van
stadslogistiek
3.630 kton/jaar

Bron: CE Delft

Compenseren?

Indien we dat willen compenseren moeten we **ieder jaar** ongeveer de oppervlakte van de **provincie Waals-Brabant** in bos erbij planten.

Bron: VIL

Toekomstbeeld 2040

Het wegtransport groeit met
19%
bij ongewijzigd beleid

25%
van alle Vlaamse inwoners
woont in een centrumstad

Bron: Statbel

HAALBARE DOELEN EN TALLOZE VOORDELEN

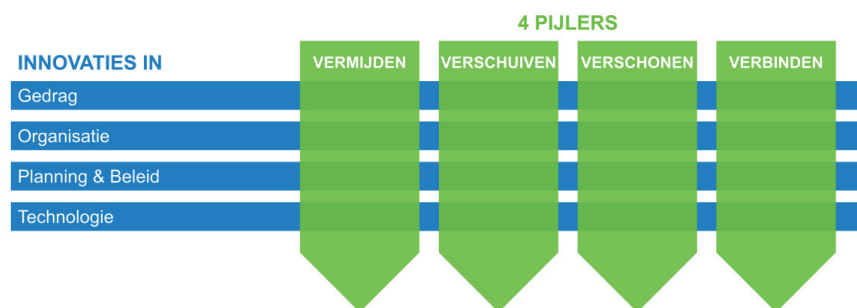
Wat is de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek?

Stedelijke logistiek heeft een buitenproportionele impact op de leefbaarheid van de stad. Om deze impact te verminderen en de transitie naar duurzame stedelijke logistiek in te zetten, kwamen verschillende organisaties samen. In 2019 werd de Vlaamse Green Deal opgericht.

Wat is een Green Deal?

Een Green Deal is een instrument van de Vlaamse overheid (departement Omgeving) om een 'groen project' te realiseren. Deelnemende bedrijven, overheden en organisaties gaan een inspanningsverbintenis aan en zetten concrete acties op die bijdragen aan het doel van de Green Deal. In dit geval: het bevorderen van het efficiënt en emissievrij beleveren van steden. De acties binnen de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek hebben minstens een van de volgende vier meetbare doelen:

- ▶ Voertuigkilometers **vermijden**.
- ▶ Niet of moeilijk te vermijden kilometers **verschuiven** naar een milieuvriendelijker transportmiddel of tijdstip.
- ▶ Niet of moeilijk te verschuiven kilometers te **verschonen** via zero-emissie voertuigen.
- ▶ Actoren **verbinden** rond duurzame stedelijke logistiek.

Wat doet de Green Deal?

Op 2 april 2019 ondertekenden 4 Vlaamse ministers, 6 initiatiefnemers en 29 deelnemers de Vlaamse Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek. Ondertussen bestaat de groep uit 49 deelnemers, vooral bedrijven, naast sociale organisaties en enkele steden: goed voor 79 acties rond duurzame logistiek. De deelnemers krijgen ondersteuning bij het formuleren van impactvolle acties, en kunnen bovendien rekenen op heel wat andere waardevolle initiatieven die georganiseerd worden door de Green Deal.

Netwerken

Op netwerkevents stellen nieuwe deelnemers zichzelf en hun acties voor. Ook kunnen bestaande deelnemers elkaar vragen stellen en oproepen delen. Op die manier ontstaan concrete samenwerkingen. Daarnaast organiseert de Green Deal veel uitwisseling tussen de deelnemers zodat best practices en ervaringen steeds gedeeld kunnen worden.

Kennis vergaren

Naast deze netwerkevents organiseert de Green Deal ook thematische events. Die zijn toegankelijk voor alle geïnteresseerden en spelen in op kennisbehoeften uit het werkveld. Zo stonden we stil bij het potentieel van fietslogistiek en de randvoorwaarden om daar een succesverhaal te maken. In een ander webinar bekeken we de mogelijkheden om op korte termijn het logistieke wagenpark te vergroenen. We besteedden ook aandacht aan kleinere steden en landelijke gemeenten, en aan wat zij - en de bedrijven actief op hun grondgebied - kunnen doen om de impact van goederenstromen te verminderen.

Stem in het beleid

Jaarlijks brengt de Green Deal in kaart hoe het staat met de geformuleerde acties. Door deze evaluatiegesprekken krijgen we een goed beeld van de obstakels op de weg naar emissievrije stadslogistiek. Samen met de deelnemers zoeken we naar oplossingen hiervoor en formuleren we aanbevelingen voor het lokale en regionale beleid. Als coalitie van koplopers op vlak van duurzame stedelijke logistiek, heeft de Green Deal een rol als klankbordgroep voor de Vlaamse overheid. Bij de ontwikkeling van een wettelijk kader rond emissievrije stadsdistributie, heeft de Green Deal een duidelijke stem.

Inspireren

De Green Deal zet ook in op communicatie en promotie van emissievrije stadsdistributie. Vier keer per jaar sturen we een nieuwsbrief uit waarin we visibiliteit geven aan de impactvolle acties van de deelnemers en inspiratie aanreiken. Aan de groeiende groep abonnees van de nieuwsbrief merken we dat de interesse voor dit thema toeneemt.

Wie meer wil weten over de werking van deze Green Deal, kan terecht op de website: omgeving.vlaanderen.be/nl/green-deal-duurzame-stedelijke-logistiek

Wie organiseert de Green Deal?

De voorbereidende werkzaamheden werden gecoördineerd door duurzaamheidsnetwerk The Shift, die hiervoor samenwerkte met VUB-MOBI en een stuurgroep van ervaren partners (Bond Beter Leefmilieu, VVSG, VIL, KBS en de departementen MOW en Omgeving van de Vlaamse overheid). De Koning Boudewijnstichting zorgde voor de financiële middelen voor de coördinatie van de opstart en het eerste jaar werking van de Green Deal.

FACT SHEET GREEN DEAL DUURZAME STEDELIJKE LOGISTIEK

Opgestart in
2019

Initiatiefnemers

THE
SHIFT

VIL
EMPOWERING
LOGISTICS

VUB mobilise
analysing mobility, mobilising people

Koning
Boudewijnstichting
Samen werken aan een betere samenleving

In samenwerking met

DEPARTEMENT
MOBILITEIT &
OPENBARE
WERKEN

DEPARTEMENT
OMGEVING

49

deelnemers

34 ondernemers

4 steden

11 organisaties

10

events

6 netwerk
4 thematisch

6 online
4 fysiek

589
aanmeldingen

79

unieke
acties

die bijdragen
aan...

26 vermijden

29 verschuiven

17 verschonen

13 verbinden

7 ondersteuning

DUURZAME LOGISTIEK: 10 x ANDERS

Tien deelnemers van de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek vertellen over hun ervaringen met vergroening van logistieke stromen. Lokale besturen, logistieke dienstverleners, retail en maatwerkbedrijven: ze komen allemaal aan bod. Ze delen waarom ze deelnamen aan de Green Deal, welke lessen ze trokken en geven nog enkele duurzame tips aan collega's. Wat blijkt? Je kan stadslogistiek op heel veel verschillende manieren verduurzamen!

LOGISTIEKE DIENSTVERLENER CARGO VELO

Sander Vandenberghe
Mede-oprichter

Cargo Velo is een allround fietskoerierdienst binnen de stedelijke context. Ze bieden een flexibel alternatief voor gemotoriseerd transport. Hun deelname aan de Green Deal heeft 3 facetten: de VELOPACK - pakketbezorging per fiets in de stad - versneld uitbouwen, een elektrische intercity shuttle tussen Gent, Antwerpen en Brussel opstarten, en de schaalbaarheid van fietstransport onderzoeken.

Waarom is Cargo Velo in de Green Deal gestapt?

“Als pionier in duurzame stedelijke logistiek wilden we ook formeel ons steentje bijdragen aan het grotere verhaal. We zetten al heel sterk in op duurzame logistiek, maar we wilden ook extra engagementen aangaan om het beleid mee te ondersteunen, maar ook te versnellen. Ook is het een goede manier om anderen, bijvoorbeeld potentiële klanten maar ook concullega's, te inspireren.”

Wat hebben jullie geleerd in die periode?

“We hebben vooral ingezien dat duurzame logistiek een hot topic is. Het is een boot waar veel partijen graag opspringen en waar echt iets in beweging is. We kunnen dus als “ecosysteem” wel degelijk impact hebben.”

Wat zijn jullie aanbevelingen voor anderen die ook aan de slag willen gaan met duurzame logistiek?

“Er is maar één weg, en dat is die van duurzame logistiek. Je zal dat zelf ook zien. Als onze klanten eenmaal geproefd hebben van de mogelijkheden van fietskoeriers, gaat er een nieuwe wereld voor hen open. Het is echt zaak van in te zien hoe waardevol duurzame logistiek is en daar keihard op in te zetten.”

Foto: An Van Gijsegem

LOGISTIEKE DIENSTVERLENER VPD TRANSPORT & LOGISTICS

Steven de Bruyn
CEO

VPD Transport & Logistics wil tegen 2025 minstens 80% van de operaties op een uitstootvrije manier laten verlopen. Ze maken de omschakeling naar elektrische voertuigen en brengen in kaart wat de precieze CO₂-besparing zal zijn. Die resultaten vormen de basis voor een één-op-één vervanging van bestelwagens en distributiewagens naar elektrische exemplaren.

Waarom heeft VPD zich aangesloten bij de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek?

“We vinden het belangrijk om onze ervaringen te kunnen delen met andere stakeholders. Maar ook omgekeerd: we willen graag leren van andere stakeholders, en op de hoogte blijven van wat er beweegt rond duurzame logistiek.”

Wat hebben jullie geleerd?

“We hebben gemerkt dat het belangrijk is om toegang te krijgen tot bepaalde netwerken. Maar het is niet altijd evident om je daarbij aan te sluiten: daar is wel wat lobbywerk voor nodig. Zo maken wij deel uit van een overleggroep rond elektrische bestelwagens en bestelwagens op waterstof. Dat zal ons toelaten om 4.2t batterijvoertuigen in te zetten met het rijbewijs B.”

Wat zijn jullie aanbevelingen voor anderen die ook aan de slag willen gaan met duurzame logistiek?

“Onze tip: wees zo veel als mogelijk aanwezig op de netwerkevents van de Green Deal en leg zoveel mogelijk contacten. Zo blijf je goed op de hoogte van alles wat er speelt. Zowel op regionaal als op federaal niveau. Informatie delen is essentieel en dat zorgt ook voor goede samenwerkingen.”

RETAILER COLRUYT

Pieter Leonard,
Vakgebiedverantwoordelijke
Transport

Colruyt Group ging begin 2019 aan de slag met drie acties over het hele spectrum van stedelijke logistiek: van het opnemen van eigen verantwoordelijkheden tot het sensibiliseren van de klant. Dit deden ze door hun eigen vloot te vergroenen met zero- emissie voertuigen, door de ontwikkeling van een platform dat consumenten de keuze geeft om hun producten op een meer duurzame manier te laten leveren, en door klanten met de fiets beter te verwelkomen in de Colruyt winkels. Maar daar stopt de ambitie niet: Colruyt blijft experimenteren met cargofietsen en alternatieve vormen van (deel)mobiliteit, en tegen 2035 willen ze hun transport volledig emissievrij inrichten.

Waarom zijn jullie in de Green Deal gestapt?

“Je hoeft het warm water niet steeds opnieuw uit te vinden. Als pionier in de duurzame logistiek hebben we via de Green Deal de mogelijkheden gehad om in contact te treden met gelijkgezinden. Met andere woorden: de Green Deal heeft ons laten zien dat we er niet alleen voor stonden. Kennisdeling staat echt centraal.”

Wat hebben jullie geleerd?

“Tijdens onze pilootprojecten hebben we evenveel geleerd van de successen als van de tegenslagen. Het keuzeplatform voor consumenten lukte niet in 2019. We hadden het gevoel dat de klanten er toen niet klaar voor waren. Vandaag krijgt dit idee een doorstart. Met betrekking tot zero-emissie transport, stelden we vast dat de zero-emissie voertuigen nog wat kinderziektes hadden. Door in interactie te treden met de constructeurs, zagen we dat voertuigen evolueerden in de goede richting. Volgend jaar zullen we een versnelling hoger kunnen schakelen en nog intensiever gaan testen met zero-emissie voertuigen. Het spreekt voor zich dat we moeten blijven leren van onze testen die we doen. De context waarin we werken, verandert continu. Maar samen staan we sterk om ons voor te bereiden op een duurzame toekomst.”

Wat is jouw gouden tip voor anderen die willen beginnen met duurzame logistiek?

“Je staat er niet alleen voor. We moeten niet allemaal van nul beginnen. Zolang we transparant zijn en engagementen aangaan om samen te werken, komen we heel ver. Het collectief staat al ver. Het is uiteraard zo dat je de vertaalslag nog moet maken naar jouw specifieke context. Daarnaast ben ik ook van mening dat het vormgeven van een duurzame logistiek echt een diepgaand engagement vraagt. Jouw organisatie moet hierop voorzien zijn. Daarnaast moet je als organisatie ook overtuigd zijn van de meerwaarde die het op lange termijn oplevert. Zo'n strategie lijkt misschien niet winstgevend van de ene op de andere dag, maar heeft veel positieve effecten op langere termijn.”

RETAILER TELENET

Een aanpassing van de logistieke aanpak met een stevige reductie in CO₂: dat ligt aan de basis van de inspanningen van Telenet. In 2019 tekende Telenet de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek en sindsdien hebben ze niet stilgezeten. Ze beleveren winkels op AAA stadslocaties via groen en gepast vervoer, en streven naar het weren van vervuulende bestelwagens op deze locaties.

Waarom zijn jullie in de Green Deal gestapt?

“Telenet voert een duidelijk beleid in duurzaamheid. Een deelname aan de Green Deal is ideaal om onze plannen te realiseren. Wij willen een verantwoorde toeleveringsketen opzetten en duurzame relaties met onze leveranciers opbouwen – relaties die gebaseerd zijn op respect voor onze milieuprincipes en -doelstellingen.”

Wat hebben jullie geleerd in die periode?

“Last mile toelieferingen in de stad zijn complex, maar het is zo leuk om duurzame logistiek te ontdekken en ervan te leren. Een voorbeeld: tijdens een proefproject in Mechelen werd veel CO₂ bespaard, maar logistiek gezien was het erg zwaar. Dat is de realiteit van duurzame stadsbelevering. Je moet een beetje zoeken naar een modus operandi die een goede balans houdt tussen duurzaamheid, logistieke werkbaarheid en economische haalbaarheid.”

Wat zijn jullie aanbevelingen voor anderen die ook aan de slag willen gaan met duurzame logistiek?

“Vooraf veel dingen uitproberen. Ook samenwerking tussen steden en bedrijven is erg belangrijk. Maar dat niet alleen: het beleid moet bovendien voldoende stimuli geven. De groep van ondertekenaars van de Green Deal is ook divers samengesteld, met alle stakeholders die een belangrijke rol spelen bij het uitwerken van een duurzaam logistiek beleid. Zo kunnen we vooruit. We moeten durven starten - klein starten - en daarna ook open staan om samenwerkingen aan te gaan, zodat we van elkaar leren.”

Ilse Van De Weerd
Logistiek manager

LOKAAL BESTUUR STAD GENT

Stad Gent onderneemt verschillende acties om hun logistiek te verduurzamen. Zo doen verschillende hubs aan de rand van de stad dienst als overslag naar milieuvriendelijke leveringen. Ook de logistieke werking van de stadsdiensten wordt gecentraliseerd in grote, centrale stadsdepots onder de naam ‘Logistieke Huisvesting.’ Een andere actie speelt zich af op het water: Stad Gent onderzoekt samen met De Vlaamse Waterweg hoe goederen vervoerd kunnen worden over de Gentse binnenwateren.

Waarom zijn jullie in de Green Deal gestapt?

“De Stad Gent onderzoekt al vele jaren hoe we kunnen werken naar enerzijds efficiënte en anderzijds duurzame logistiek. Hiertoe ontwikkelt de Stad maatregelen met een flankerend beleid zoals een autovrij gebied, een circulatieplan en een lage emissiezone. Logistiek is een werk van mensen en bedrijven en de uitdaging is er één van transitie en verandering. Dat de sector, het kennisveld en de overheid zich achter eenzelfde visie scharen, is dan evident. Het samen uitdragen van die visie, het ontmoeten en het delen van kennis, vinden wij terug in de Green Deal.”

Wat hebben jullie geleerd in die periode?

“De Green Deal heeft een grote meerwaarde bij het delen van kennis en het tonen van goede voorbeelden. Als je aan proefprojecten deelneemt en engagementen uitdrukt, toont het ook waar je op korte termijn al het verschil kan maken. Maar we weten zo ook waar elementen van beleid op de lange termijn moeten aangepakt worden.”

Wat zijn jullie aanbevelingen voor anderen die ook aan de slag willen gaan met duurzame logistiek?

“Duurzame logistiek is voor je bedrijf een uitdaging, een noodzaak, maar ook vooral een kans. Het daagt je uit je bedrijfsprocessen te herzien. Omschrijf voor je bedrijf of stad of gemeente waar je bijvoorbeeld in 2025 of 2030 wil staan inzake duurzaamheid en efficiëntie. Informeer je rond de mogelijkheden die er vandaag al zijn. Ga erover in gesprek met collega's. Onze laatste tip? Communiceer vast en zeker over je ervaringen!”

Michaël Geeraert
Adviseur duurzame stedelijke logistiek

LOKAAL BESTUUR STAD MECHELEN

In 2020 stelde Stad Mechelen een convenant op rond duurzame stedelijke logistiek. Dit om draagvlak te creëren en om over te gaan tot concrete acties. De deelname van Stad Mechelen aan de Green Deal houdt nog andere zaken in: het oprichten van een platform voor logistieke spelers om hen zo onderling te verbinden en te informeren, en het starten van pilootprojecten rond fietslogistiek. Zo wordt er gekeken naar de levering van goederen in de bouwsector via cargofietsen, en naar logistieke ontzorging van Mechelse handelaars. Deze projecten worden uitgevoerd samen met ECOkoeriers en City Hub ODT.

Waarom zijn jullie in de Green Deal gestapt?

"In onze stad willen we evolueren naar een meer duurzame en efficiënte logistiek. We streven naar minder voertuigbewegingen en minder gereden kilometers en een reductie in CO₂. We merkten al snel dat maatregelen op stedelijk niveau niet voldoende zijn en dat er ook op Vlaams niveau stappen nodig waren. Wij waren daarom heel blij dat er ook op Vlaams niveau een initiatief kwam om deze doelstelling stapsgewijs verder te realiseren."

"Op stedelijk niveau is het vooral belangrijk dat alle betrokken partijen elkaar goed kennen en dat ieders doelstellingen duidelijk zijn. Daarom organiseerden we al netwerkavonden om meer bewustzijn en draagvlak te creëren. Via de Green Deal kunnen we dit nu verder zetten op een hoger niveau. Het is ook een manier voor ons om met nog een groter netwerk aan logistieke bedrijven en belangenorganisaties in contact te komen en te horen en leren van initiatieven in andere steden."

Wat hebben jullie geleerd in die periode?

"Veel bedrijven werken zelf al aan een duurzame strategie voor hun logistiek, maar we merken dat de 'return on investment' blijft primeren bij deze bedrijven. Door met hen samen te werken, leren we wat de meest efficiënte mogelijkheden zijn. Naast fietslogistiek zijn er bijvoorbeeld nog heel wat andere opties. Dat was voor ons een geweldig leerproces."

Wat zijn jullie aanbevelingen voor anderen die ook aan de slag willen gaan met duurzame logistiek?

"Om de logistiek te verduurzamen is er niet één oplossing, maar een combinatie van veel verschillende initiatieven, ondersteund door een flankerend beleid. Denk aan fietslogistiek, consolidatie in hubs, licht elektrische voertuigen en toegangsmaatregelen. In dit hele proces is het belangrijk in gesprek te gaan met alle betrokken partijen. Ons advies? Ga in gesprek en evolueer vanuit daar naar proefprojecten. Zo kan je dingen samen eerst uitproberen om uit te zoeken wat wel en niet werkt. Je leert door het te doen."

Veerle De Meyer
Projectcoördinator duurzame
stadsdistributie

"Ga in gesprek en evolueer vanuit daar naar proefprojecten. Zo kan je dingen samen eerst uitproberen om uit te zoeken wat wel en niet werkt."

Veerle De Meyer, Stad Mechelen

SAMENWERKING UGENT

UGent zette een pilootproject op met vijf leveranciers die goederen leveren voor UGent in een stadshub aan de rand van de stad. Daar worden de goederen over de verschillende leveranciers heen gebundeld, en daarna duurzaam tot aan de sites van de UGent gebracht. Met de hulp van BD Logistics meet UGent de impact van deze aanpak op vlak van gereduceerde kilometers en CO₂-uitstoot. Daarnaast gaat UGent ook na wat de impact is op de efficiëntie langs de kant van de ontvanger en op de kostprijs.

Waarom zijn jullie in de Green Deal gestapt?

“Vooral het netwerkaspect vinden we erg belangrijk. Het is interessant om te weten wie er nog bezig is met duurzame logistiek en met het opzetten van gelijkaardige projecten. Zij hebben vaak ook gelijkaardige problematieken. Het is dus fijn om met die partijen in contact te komen en ideeën op te doen. Zo kunnen we ook benchmarken en weten we wat er evolueert in de sector. Heel concreet hopen we in de toekomst in contact te komen met anderen die ervaring hebben met aanbestedingen voor een groene ‘last mile’ en met hen ervaringen te kunnen uitwisselen.”

Wat hebben jullie geleerd in die periode?

“We hebben verschillende dingen geleerd, vooral dat vanuit soms erg verschillende kanten mensen met deze thematiek bezig zijn en zoeken naar oplossingen. Soms voelt het alsof je tegen de stroom in zwemt, maar de getuigenissen en ervaringsuitwisselingen in de Green Deal zijn bemoedigend en enthousiasmerend. Tijdens onze eigen pilootprojecten hebben we ook lessen getrokken. Bij onze leveranciers is een groeiende bereidheid om duurzame ‘last mile’ te overwegen. We hebben gezien dat we met samenwerking en bundeling de prijs van de leverkost kunnen drukken. Het proces operationeel opzetten blijft een uitdaging. Vooral de uitwisseling van correcte data is vaak een struikelblok. Niet alle leveranciers zijn in staat om correcte data te leveren aan een externe logistieke partij en dat is wel essentieel om de kwaliteit van de levering te kunnen garanderen. Het is erg belangrijk om in pilootprojecten concreet te ervaren waar de struikelblokken zitten. Daar kunnen we alleen maar uit leren en verder mee aan de slag gaan.”

Wat zijn jullie aanbevelingen voor anderen die ook aan de slag willen gaan met duurzame logistiek?

“Het belangrijkste is om er gewoon concreet mee te beginnen via bijvoorbeeld pilootprojecten. Je kan niet voorspellen waar de (kleine) hindernissen zullen opduiken. Op een bepaald moment moet je er gewoon werk van maken en niet blijven hangen in concepten. Het voortschrijdend inzicht is hierin heel belangrijk. *The proof of the pudding is in the eating!*”

Liesbeth Vandamme,
Coördinator logistieke
processen en projecten

MAATWERKBEDRIJF WERKMAAT

Werkmaat zorgt voor duurzame tewerkstelling met respect voor het milieu. Werkmaat startte in februari 2022 met een fietskoerierdienst in Lier, waarvoor ze bij de opstart een beroep deden op ondersteuning van koerierbedrijf Urbike. Met cargofietsen bezorgen ze nu goederen en pakjes in de binnenstad van Lier op duurzame manier. Zo verminderen ze het aantal verplaatsingen met bestelwagens, en daarom kijkt Werkmaat uit naar opschaling van dit initiatief.

Waarom heeft Werkmaat zich aangesloten bij de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek?

“We waren bij Werkmaat eerst helemaal niet op de hoogte van de Green Deal. Pas vorig jaar kwam ik de Green Deal Duurzame Logistiek tegen en kreeg ik de nodige informatie. Ik was meteen overtuigd dat het een meerwaarde kon betekenen. We zijn maar een kleine vzw, en door deel uit te maken van de Green Deal kunnen we nu connecties leggen waar dat eerder totaal niet ging. De structuur is er en de ondersteuning ook, en dat stimuleert om aan de slag te gaan met duurzame logistiek.”

Wat hebben jullie geleerd?

“We zijn nog geen jaar aangesloten. Toch hebben we al een aantal ontmoetingen gehad met anderen, en hebben we ook deelgenomen aan een panelgesprek. Dat is heel erg interessant, omdat je dan kan meekijken bij projecten die al goed lopen in dezelfde richting die wij uit willen.”

Wat zijn jullie aanbevelingen voor anderen die ook aan de slag willen gaan met duurzame logistiek?

“Wij voelen heel goed aan in Stad Lier dat we nog maar aan het begin staan. Stad Lier heeft nu de binnenstad ingekleurd als fietszone, alvast een eerste belangrijke stap om meer ruimte te geven aan de fiets. We gaan een belangrijke periode tegemoet, met 2025 als essentieel jaar. Vanuit de Vlaamse Overheid is de keuze gemaakt om de klassieke camionetten op fossiele brandstoffen dan te weren uit de stadscentra, en om meer in te zetten op ‘zachte logistiek’ zoals we dat noemen. Het zou fantastisch zijn als we samen met andere kleine steden aan de slag kunnen gaan om al vóór 2025 die stappen te zetten richting duurzame logistiek. We moeten er nu al aan beginnen, dus ik roep iedereen op om er samen werk van te maken!”

Erwin Lauriks
Coördinator Werkmaat

ONDERNEMING VOOR LOKALE DIENSTENECONOMIE STEUNPUNT WELZIJN

Steunpunt Welzijn is een sociale economiebedrijf dat in de regio Aalst-Oudenaarde actief bijdraagt aan het verduurzamen van 'lokale kilometers'. Steunpunt Welzijn breidt haar fietskoerierdienst Snel&Wel uit met een transportdienst per cargofiets voor lokaal bedrijfstransport. Daarvoor nemen ze een vloot cargofietsen met een vervoerscapaciteit van 150 kilogram in gebruik.

Waarom zijn jullie in de Green Deal gestapt?

"Steunpunt Welzijn vzw heeft als motto 'mensen sterker maken'. We zetten tegelijk in op de sociale economie, onder andere met onze fietskoerierdienst Snel&Wel, en op de solidaire samenleving met ruil- en deeleconomie. Onze bijdrage aan duurzaam transport en mobiliteit is doorheen de jaren alsmatig gegroeid. We willen daar nog verder in gaan: zoveel mogelijk sociale tewerkstelling creëren via duurzame transportalternatieven. De circulatie van informatie en ideeën vanuit de Green Deal is daar erg nuttig bij, maar ook de invalshoeken van bedrijven, socialprofit-ondernemingen en onderzoek heeft ons veel inzichten opgeleverd."

Wat hebben jullie geleerd in die periode?

"We hebben vooral meer zicht op waar het beleid tekortschiet. Er is een gat tussen de grote doelen en de winst die hier en nu te maken valt op het terrein. De aandacht voor kleinere steden en landelijke gemeenten blijft grotendeels buiten beeld. Maar de kennismaking, uitwisseling en samenwerking met andere leden van de Green Deal zijn erg leerzaam voor organisaties in kleinere steden en gemeenten."

Wat zijn jullie aanbevelingen voor anderen die ook aan de slag willen gaan met duurzame logistiek?

"Als iedereen zijn eigen doelen, quick wins en zekerheden nastreeft, krijg je op lokaal, regionaal of nationaal vlak nog geen coherent beleid rond duurzame logistiek. Toch is zo'n beleid noodzakelijk om sociale impact te kunnen realiseren. Het loont de moeite mee te werken aan een context waarin duurzame logistiek beter kan ontwikkelen. Om echt vooruit te kunnen, is een stimulerend en ondersteunend beleid nodig dat de maatschappelijk en ecologische meerwaarden als uitgangspunt heeft, wat niet altijd samenvalt met de economische keuzes."

Peter Dauwe
Coördinator

"Om echt vooruit te kunnen, is een stimulerend en ondersteunend beleid nodig dat de maatschappelijk en ecologische meerwaarden als uitgangspunt heeft."

Peter Dauwe, Steunpunt Welzijn

SAMENWERKING BYCYKEL

Een testkaravaan voor cargofietsen en trailers, speciaal voor bedrijven, organisaties en openbare instellingen: dat biedt vzw Bycykel aan om duurzame logistiek te promoten. De ondersteuning bestaat uit het gratis ter beschikking stellen van de fietsen en trailers als test, het zoeken naar transportoplossingen op maat en ondersteuning bij het overleg met fietsfabrikanten. Het project, in samenwerking met de Vlaamse Overheid en UNIZO liep drie jaar.

Waarom zijn jullie in de Green Deal gestapt?

“Bycykel is een mobiliteitsorganisatie met de focus op duurzame, innovatieve mobiliteitsoplossingen, met een grote aandacht voor nieuwe oplossingen rond cargofietsen en trailers. Via de Green Deal worden veel en diverse contacten gelegd. Die helpen ons in de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten.”

Wat hebben jullie geleerd in die periode?

“Duurzame logistiek is relevant voor een heel brede waaier van bedrijven, verschillende sectoren en organisaties. Dat is fijn om te zien. Ook bijvoorbeeld mobiele techniekers, tuiniers, zorgverleners aan huis, gemeentelijke diensten en nog zoveel meer beroepen hebben baat bij cargo- en fietsoplossingen op maat.”

Wat zijn jullie aanbevelingen voor anderen die ook aan de slag willen gaan met duurzame logistiek?

“Gewoon doen!”

Jurgen Craeye
Oprichter en directeur

SEMINAR ZERO-EMISSIE STADSLOGISTIEK

Meer dan 120 deelnemers kwamen op 3 juni 2022 samen voor het seminarie van de Nederlandse Ambassade in België en Bond Beter Leefmilieu: een groot succes. Na de inhoudelijke sessies over de Nederlandse en Vlaamse beleidsmatige plannen werden good practices van ondernemingen over de landsgrens onder de loep genomen. De deelnemers kregen daarna de kans om hun activiteiten te pitchen, elkaar te inspireren en contacten te leggen.

DUURZAME STEDELIJKE LOGISTIEK: IETS VOOR JOU?

Kriebelt het na het lezen van deze acties om ook te starten met de verduurzaming van jouw logistiek? Of ben je er al mee bezig en wil je aansluiten bij een netwerk van koplopers? Neem dan contact met ons op!

Bart Dumoulin

Projectmanager Duurzame Stedelijke Logistiek, Bond Beter Leefmilieu
T +32 (0)2/282.19.47 | bart.dumoulin@bblv.be

Meer informatie vind je op de volgende websites:

- omgeving.vlaanderen.be/nl/green-deal-duurzame-stedelijke-logistiek
- www.bondbeterleefmilieu.be/stadslogistiek

DE OPMERKELIJKE SAMENWERKING TUSSEN PROXIMUS EN L'ORÉAL

Als er één ding is dat het makkelijker maakt om je logistieke stroom te verduurzamen, dan is het wel samenwerken. Dat zagen ook Proximus en L'Oréal. Zij bundelden in 2019 al de krachten om hun ecologische voetafdruk te verkleinen. Per elektrische fiets brengen ze hun producten naar lokale kapsalons en Proximus-verkooppunten in Brussel. Zo kunnen ze per jaar zo'n 15.000 verzendingen verduurzamen.

In 2019 startte het verhaal van Proximus en L'Oréal. Een fietskoerier werd ingezet om aan meer dan 130 kapperszaken producten van L'Oréal te leveren, maar ook om telecomproducten bij de verkooppunten van Proximus te krijgen. Ze deden hiervoor beroep op de diensten van Cargo Velo, een gekende fietskoerierdienst die ook actief is in Brussel, Gent en Antwerpen.

Hans Schurmans, Director Logistics Operations bij Proximus vult aan: "In Gent en Antwerpen leverde Cargo Velo al aan onze verkooppunten. Dankzij het project hebben we die verplaatsingen per bestelwagen met 8.000 km kunnen verminderen. Vanuit deze ervaring zijn we nu nog verder gegaan en hebben we de leveringen van Proximus en L'Oréal in het centrum van Brussel gecombineerd. We zijn ervan overtuigd dat we door samen te werken met partners de vermindering van onze impact op het milieu daadwerkelijk kunnen versnellen."

Maar hoe werkt zo'n samenwerking dan precies? De bestelde artikelen worden in de opslagplaats van Proximus in Anderlecht verzameld, vooraleer Cargo Velo de leveringen naar de Brusselse Proximusshops en kapperszaken brengt. Zo'n samenwerking bleek een echte mijlpaal in de logistieke sector. Sander Vandenberghe, mede-oprichter van Cargo Velo vertelt dat het zelden of nooit gebeurde dat er op zo'n operationeel niveau werd samengewerkt. "Het was de eerste keer dat grote bedrijven strategisch hun volumes bundelen om zo hun ambities rond de verduurzaming van hun stedelijke logistiek in de praktijk om te zetten."

TIPS VOOR DUURZAME ACTIE

Leden van de Green Deal hebben lessen geleerd uit hun ervaringen met duurzame logistiek. Deze tips geven ze graag aan jou mee.

Voor ondernemers, bedrijven en organisaties

Kennis is macht

Laat je informeren over het belang van de transitie naar emissievrije stadsdistributie, laat je inspireren door goede voorbeelden en ga op zoek naar de mogelijkheden om ook zelf stappen te zetten.

Breng duurzaamheid binnen bij het directiecomité

Maak iemand binnen de directie verantwoordelijk voor de transitie naar meer duurzame logistiek. Durf te transformeren en draag dit uit naar de volledige organisatie.

Metten is weten

Start met een nulmeting van je ecologische voetafdruk en monitor de impact van jouw acties.

Durf de eerste te zijn

Neem deel aan pilootprojecten, experimenteer binnen een ondersteunend kader en implementeer de lessen in de eigen organisatie.

Zet samenwerking voorop

De duurzame winsten liggen in samenwerking met andere spelers in het logistieke werkveld. Wees bewust van drempels en bundel krachten om die te overwinnen.

TCO is key

Bij investeringen in een emissievrij wagenpark staat de TCO (total cost of ownership) centraal. Onderhoud en laadkosten zijn even belangrijk als de aankoopprijs van het voertuig.

Sharing is caring

Wees bereid om informatie en data met concullega's te delen. Zoek samen naar oplossingen voor hindernissen en naar mogelijkheden om dit in een sfeer van vertrouwen, veiligheid en neutraliteit te doen.

Wissel ervaringen uit

Neem deel aan informele netwerken met koplopers, deel ervaringen en leer van elkaar.

Reik de hand naar sociale economie

Door samen te werken met de bedrijven binnen de sociale economie creëer je tewerkstellingskansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Voor lokale besturen

Bouw interne expertise op

Maak interne middelen vrij om voldoende en deskundig personeel te laten werken op dit thema.

Spreek ambitie uit

Formuleer een heldere visie, ontwikkel een roadmap en denk na over flankerend beleid. Wees transparant naar de stakeholders, zodat zij deze ambitie mee kunnen realiseren en uitdragen.

Dialoog staat centraal

Breng alle relevante stakeholders voor jouw stad of gemeente in kaart en bij elkaar. Ga de dialoog aan en detecteer gelijkgezinden.

Experimenteer met piloten

Start pilootprojecten op met logistieke spelers op jouw grondgebied. Leer uit deze ervaringen en pas het (geplande) beleid daarop aan.

Eigen vloot eerst

Geef het goede voorbeeld en start met de vergroening en verduurzaming van de eigen logistieke vloot.

Publieke aanbestedingen als aanjager

Neem duurzame beleving op in alle bestekken voor leveringen aan de gemeente of stad. Werk samen met onderwijsinstellingen, ziekenhuizen, e.d. en creëer volume voor duurzame transporteurs.

Wees toegankelijk voor vragen

Zorg voor een deskundig aanspreekpunt voor alle professionals met prangende vragen rond dit thema.

Vertrouw op kennis

Het warm water is al uitgevonden. Werk samen met kennisinstellingen om de impact van acties en beleid te monitoren.

Ondersteun initiatieven op jouw grondgebied

Voorzie tijdelijke financiële ondersteuning voor logistieke spelers die innovatieve oplossingen willen lanceren.

Deel ervaringen

Neem deel aan ervaringsuitwisselingen met andere steden en gemeenten en stem jullie progressief beleid met elkaar af.

UITGELICHT: HOE OVERWIN JE OBSTAKELS?

Oplossingen voor het verduurzamen van logistieke stromen

De deelnemers van de Green Deal zijn innovatieve spelers die bij het verduurzamen van hun logistiek wel eens botsen op onvoorziene drempels. We geven je een overzicht van de belangrijkste obstakels, en focussen daarna op de oplossingen.

Obstakels

1. Gebrek aan kader vanuit de overheid

De Vlaamse regering wil dat de steden vanaf 2025 emissieloos beleverd worden, maar de regionale overheid biedt nog geen duidelijke en uniforme visie met een roadmap en heldere regelgeving. Veel Vlaamse steden wachten op duidelijkheid. Dat maakt het voor bedrijven moeilijk om al volop te investeren in emissievrije oplossingen.

2. De uitdaging van het samenwerken

De deelnemers merken op dat het niet makkelijk is om andere partijen te overtuigen om in te stappen in een nieuw, duurzaam concept. Samenwerking verhoogt de complexiteit en er wordt gevreesd voor een meerkost en tijdverlies. Ook moet het bewustzijn rond de meerwaarde van duurzaam transport nog groeien bij tal van handelaars. Zij zijn uiteindelijk de klant van de logistieke dienstverleners.

3. De afwezigheid van laadinfrastructuur voor vracht

Het inzetten van elektrische voertuigen in de logistiek wordt al snel een uitdaging wanneer er te weinig publieke laadpalen zijn voor logistieke voertuigen. Daarnaast is het ook niet simpel om eigen laadpalen te installeren als het terrein waarop je depot gelegen is, niet jouw eigendom is. Tot slot wordt er ook nog aangegeven dat de (hoge) kost van de laadinfrastructuur op eigen terrein moeilijker te absorberen is dan de hogere aankoopkost van het voertuig.

4. Technologische (on)beschikbaarheid

De participanten hekelen ook het beperkte aanbod elektrische voertuigen voor de logistieke sector. Hoewel iedereen aanvoelt dat het kantelpunt voor de technologische beschikbaarheid nadert, is het momenteel nog zoeken naar gepaste emissievrije modellen.

Het is niet altijd mogelijk om een één-op-één antwoord te bieden op bovenstaande uitdagingen. Toch zien de deelnemers de kracht van onderstaande oplossingen.

Oplossingen

1. Communiceer als (lokaal) openbaar bestuur ruim op voorhand

Spreek gericht logistieke dienstverleners en hun klanten aan, formuleer een heldere ambitie en communiceer daarover. Een duidelijk perspectief stelt bedrijven in staat om hun emissievrije strategie gericht te bepalen.

2. Verbinden in plaats van verbieden

Focus niet enkel op wat straks niet meer mag, als emissievrije leveringen verplicht worden. Het belang van een gemeenschappelijk doel, een missie en een deadline is onmiskenbaar. Durf als speler binnen een traject van verduurzaming te zeggen waar je samen naartoe wil en wat je concreet kan doen om dat doel te bereiken. Promoot voluit wie met duurzame logistiek bezig is.

3. Verzamel data en neem op basis daarvan beslissingen

Verzamel zoveel mogelijk data. Dit is belangrijk om beleid op te bouwen en om de impact van maatregelen op te volgen. Hierdoor kunnen strategieën geëvalueerd, aangepast en -indien succesvol- opgeschaald worden.

4. Durf te testen en combineer acties

Er vaak is een mix aan maatregelen vereist om een zo groot mogelijke impact te realiseren, want deze maatregelen versterken elkaar. Experimenteer, kijk welke aanpak voor jouw organisatie het beste werkt en welke winsten er liggen in de combinatie van meerdere acties.

AANBEVELINGEN VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Met deze beleidsmaatregelen kan Vlaanderen duurzame stadslogistiek op de kaart zetten

Als klankbord voor de Vlaamse overheid formuleert de Green Deal aanbevelingen op basis van de input van deelnemende bedrijven en lokale overheden. De Vlaamse overheid kan de leefbaarheid van haar centrumsteden verbeteren door nú in te zetten op emissievrije stadslogistiek. We formuleren drie aanbevelingen met een enorm potentieel.

1. Voer bindende, uniforme wetgeving in

Voor de ontwikkeling van duurzame logistiek is een duidelijke visie vanuit de overheid cruciaal. Volgens het Vlaams Regeerakkoord van 2019 zouden alle Vlaamse centrumsteden emissievrij beleverd moeten worden vanaf 2025. De wetgeving ontbreekt nog steeds, maar de klok tikt door.

Implementeer een uniform wettelijk kader dat vanaf 2025 klimaatneutrale logistiek d.m.v. emissievrije zones in centrumsteden verplicht maakt. Koppel daar een duidelijke tijdlijn aan met algemene doelstellingen en doelstellingen voor verschillende deelsectoren zoals e-commerce, de bouw, fietslogistiek en watergebonden transport. Voorzie een budget en neem flankerende beleidsmaatregelen om de vooropgestelde doelstellingen te behalen. Communiceer proactief met de sector, zodat zij zich tijdig kunnen voorbereiden.

2. Zet in op logistieke laadinfrastructuur

Maak van voldoende en hoogwaardige logistieke laadinfrastructuur de prioriteit, om de transitie naar duurzame stedelijke logistiek voor de sector haalbaar en betaalbaar te maken. Hoewel de meeste laadinfrastructuur voor goederenvervoer op private gronden staat, zijn publieke laadpalen noodzakelijk op snelwegen en aan stadsranden van emissievrije zones.

Zet in op publieke logistieke laadeilanden en ondersteun semipublieke of private laadinfrastructuur voor vrachtverkeer. Er zal zo voldoende laadinfrastructuur zijn om de switch naar emissievrije voertuigen te ondersteunen.

3. Versterk de kracht van zero-emissie logistieke voertuigen

De aankoop van zero-emissie logistieke voertuigen moet (tijdelijk) ondersteund worden door een impactvol subsidiebeleid. Tegelijk moeten enkele juridische barrières weggewerkt worden. Stimuleer daarom pilootprojecten met cargofietsen en haal de sector van de fietslogistiek uit de juridische grijze zone. Laat een rijbewijs B voor emissievrije bestelwagens toe als het hoge gewicht te wijten is aan de batterijen.

ALLE DEELNEMENDE PARTIJEN AAN DE GREEN DEAL

MEER WETEN?

Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek

- ▶ Schrijf je in op de nieuwsbrief van de Green Deal: bondbeterleefmilieu.be/stadslogistiek/nieuwsbrief
- ▶ Uitgebreide artikels op de website Departement Omgeving Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek: omgeving.vlaanderen.be/green-deal-duurzame-stedelijke-logistiek
- ▶ Blijf op de hoogte via de LinkedIn-pagina Green Deal: linkedin.com/groups/13768187

Inspiratie uit Nederland

- ▶ Green Deal Zero Emission Stadslogistiek: greendeals.nl/green-deals/zero-emission-stadslogistiek
- ▶ Nationale Agenda Laadinfrastructuur: agendalaadinfrastructuur.nl
- ▶ Op Weg Naar Zes | Zero-emissie Stadslogistiek: opwegnaarzes.nl
- ▶ Kennisplatform Duurzame Slimme Mobiliteit: duurzameslimmemobiliteit.nl

Meer voorbeelden en informatie

- ▶ Inzichten en opinies op de website van Bond Beter Leefmilieu duurzame stedelijke logistiek: bondbeterleefmilieu.be/stadslogistiek
- ▶ Extra informatie op de website Departement Mobiliteit Stedelijke Logistiek Vlaanderen: mobielvlaanderen.be/stedelijkelogistiek
- ▶ Belgian Cycle Logistics Federation: bclf.be
- ▶ VIL: R!SULT (Responsive Sustainable Urban Logistics): vil.be/project/rsult-responsive-sustainable-urban-logistics
- ▶ Walther Ploos van Amstel: waltherploosvanamstel.nl
- ▶ VUB Mobilise: mobilise.research.vub.be/sustainable-logistics

